

Akmenės krašto enciklopedinis žodynas

PREKYBA

Parduotuvė „Akmena“ rajono centre
Nuotr. A. Vapsvos

PREKYBA - prekių cirkuliacija, kai jos iš gamintojo patenka vartotojui per rinką. Iki 1940 m. sovietinės okupacijos Lietuvoje dominavo privačios smulkios parduotuvės, dirbtuvės ir visuomeninio maitinimo įmonės, Ūkininkai savo produkciją galėjo realizuoti turguose. Sovietinė okupacinė valdžia 1940 - 1941 spėjo nacionalizuoti tik stambias įmones ir parduotuves. Po II pas. karo sistema suvalstybinta, įdiegta trišakė struktūra: valstybinė prekyba, kooperatinė prekyba ir tarpkolūkinė. Dabartinio Akmenės r. teritorijoje egzistavo tik kooperatinė prekybos sistema, kurią tvarkė Rajkoopsajunga per vartotojų kooperatyvus. Gyventojai buvo intensyviai agituojami tapti kooperatyvų nariais. Nuo 1965 m. atkurtame Akmenės r. buvo Naujosios Akmenės, Akmenės, Papilės ir Vieکشnių vartotojų kooperatyvai, Visuomeninio maitinimo įmonių ūkiskaitinis susivienijimas, Ventoje 1965 pastatyta Duonos g-la, maisto produktus iš gyventojų supirkinėjo Paruošų kontora. Po 1980 Naujojoje Akmenėje pastatytos erdvios Rajkoopsajungos prekybos bazės ir Paruošų kontoros patalpos. 1982 tuometiniame Akmenės r. buvo 75 parduotuvės, kurių bendras prekybos salių plotas 7671 m². Visoje kooperacijos sistemoje buvo 1177 darbuotojai. 1975 - 1980 iš viso tuometiniame rajone parduota prekių ir suteikta paslaugų už 165,7 mln. rub. Buvo stengiamasi tobulinti prekybos sistemą, diegti naujoves, tačiau viską lėmė chroniškas ir maisto, ir pramoninių prekių stygius rinkoje. Mėsos fondus paskirsčius visuomeninio maitinimo įmonėms, mokykloms, sveikatos įstaigoms, parduotuvėse ilgas eiles atstovėjusiems pirkėjams produktų dažnai nebelikdavo. Dauguma kolūkių centrinėse gyvenvietėse iki 1990 buvo pasistatę erdvias parduotuves, Akmenės statybinių medžiagų kombinatas, statybos organizacijos ir kitos ekonomiškai stiprios įmonės savo keliu ieškojo maisto prekių savo darbuotojams aprūpinti. Paruošų kontora bulvių ir daržovių pirkdavo ir Latvijoje. Už eksportuojamą produkciją uždirbtos valiutos dalį gamybinio susivienijimo „Akmenės cementas“ vadovai skyrė savo darbuotojų paskatinimui - užpirko Suomijoje dviračių ir radijo aparatų.

Daugelį metų dirbusi centralizuoto prekių skirstymo sąlygomis, Rajkoopsajungos sistema palyginti greitai ir neskausmingai bankrutavo, parduotuvės ir prekybos plotai buvo privatizuoti, bet pasenusios išvaizdos pastatai dažnai netenkino pakitusių verslo ir pirkėjų poreikių ir liko nenaudojami. Po 2000 m. miestuose įsitvirtino stambių firmų prekybos

Akmenės krašto enciklopedinis žodynas

PREKYBA

centrai, daugiau smulkių parduotuvių liko tik kaimuose.